

והנשיאים הביאו

"והנשיאים הביאו את אבני השהם ואת אבני המלאים לאפוד ולחשן" (שמות לח כז)

"ויבואו כל איש אשר נשאן ליבו... והנשיאים הביאו... " (שמות לח כא-כז)
אולי הלשון באה לעורר להשוואה.
הנשיאים לעומת "כל איש אשר נשאו לבו".

ההשוואה לחנוכת המשכן

"והנשיאים הביאו - א"ר נתן : מה ראו נשיאים להתנדב בחנוכת המזבח בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו בתחלה אלא כך אמרו נשיאים יתנדבו צבור מה שמתנדבין ומה שמחסרין - אנו משלימין אותו. כיון שהשלימו צבור את הכל שנאמר (שמות לו) 'והמלאכה היתה דיס' אמרו נשיאים מה עלינו לעשות הביאו את אבני השהם וגוי' לכך התנדבו בחנוכת המזבח תחלה. ולפי שנתעצלו מתחלה נחסרה אות משמם והנשיאים כתיב" (רש"י)

"ויהי ביום פלות משה לקקים את המשכן וימשח אתו ויקדש אתו... ויקריבו נשיאי ישראל ראשי בית אבתם הם נשיאי המטות הם העמדים על הפקדים. ויביאו את קרבנם לפני ה' שש עגלת צב ושני עשר בקר עגלה על שני הנשיאים ושור לאחד ויקריבו אותם לפני המשכן" (במדבר ז א-ג)
ויקריבו אותם לפני המשכן - ...אמר רבי נתן : מה ראו הנשיאים להתנדב כאן בתחלה ובמלאכת המשכן לא התנדבו תחלה אלא כך אמרו הנשיאים יתנדבו צבור מה שיתנדבו ומה שמחסרין - אנו משלימין. כיון שראו שהשלימו צבור את הכל שנא' (שמות לו) 'והמלאכה היתה דיס' אמרו מעתה מה לנו לעשות הביאו את אבני השהם והמלואים לאפוד ולחשן לכך התנדבו כאן תחלה (רש"י)

מחשבת הנשיאים

מחשבת הנשיאים היתה לטובה להביא כל הצורך וסברו שראוי שתחילה הצבור יזכו במצוה (בצילא פקודי תשעו כט)

"ולפי שנתעצלו"

אמון בציבור

מה העצלות במעשיהם, לכאורה יש כאן תכנון נכון ע"מ שלא יהיה כפילות ומאידיך יהיה חוסר, עדיף שימתינו וישלימו מה שהעם לא נדב!!
אלא שהחסרון היה בעצם המחשבה שהעם לא ינדבו כל הצורך, שלא האמינו בעם שיביאו די הצורך ויותר.
עיקר מעלת הנשיאים אינו בכוח הארגון והניהול של שבטם, אלא באמון שמאמינים בבני שבטם, ויודעים להוקיר את מעלותיהם ונדבתם,
ליהודי אסור להעלות על דעתו שחברו לא יתנדב (בית יצחק מוורקי ויקחל)
"...ולפי שנתעצלו מתחילה" - אע"ג שנתכוונו לטובה לזכות גם את ישראל במצות נדבה, אפילו הכי מיקרי עצלות לפי שהיה להם לחוש ג"כ שישראל יתנדבו כל הצורך למלאכה ולא לחשוב את ישראל שיתמעטו לנדב (נחלת יעקב, מובא בפירושי רש"י עה"ת/ שעול)

הכרת העם

הצפיה מהנשיאים היתה שיכירו את יכולת ורצון העם (הרב נריה זצ"ל נר למאור 244), כמובא בעין איה (ברכות פרק חמישי כג) "האדון האמיתי...ראוי הוא שיהיה... יכיר בהכרה פנימית טיבו של כל אחד מהם ומצבו..."

אמון בכוונת הציבור

חשבו לעלות את תרומות אלו מישראל שתרמו במחשבה לא נכונה... לכן המתינו, כפי שהיו שהתפללו מאוחר כדי להעלות את התפילות שהתפללו ישראל ללא כוונה. אך התביעה נגדם הייתה על עצם הדבר שעלה בדעתם לחשוך בבני ישראל שלא יביאו נדבתם בכוונה זכה וטהורה" (ד"ת צאנו א תרכו או תרנו ז-ח)

השתוקקות הלב בזריזות והתלהבות

אמנם השיקול הגיוני, אך כיצד יכולתם להמתין ולא מייד קמתם לתרום. עצם זה שניתן, אף בשיקולים צודקים והגיוניים להתעכב מלתרום לבניין המשכן - זוהי עצלות. הקב"ה לא חפץ בכסף והזהב אלא בהשתוקקות הלב בזריזות והתלהבות (חידושי הר"ם עה"ת)

נחסרה אות משמם 'והנשאים' כתיב

כשמבקרים על החסרון ומענישים - עושים בצורה מצומצמת של החסרת אות י' (רש"י לשמות לה כז) אך כשמשבחים ומפארים עושים בהרחבת דברים, של חזרה על כל פרטי קורבנות הנשיאים (במדבר ז), כדברי הזה"ק על חובת הדיבור בשבח (הרב דודי דודקביץ)